

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 01.09.1998, sp. zn. 3 Tz 76/98, ECLI:CZ:NS:1998:3.TZ.76.1998.1

Číslo: 25/1999

Právní věta: II. U trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) až e) tr. zák. není výše způsobené škody jeho zákonným znakem. To však neznamená, že hodnota pachatelem odcizené věci je zcela bezvýznamná pro posouzení trestnosti takového činu. Při zjištění zanedbatelné hodnoty odcizené věci a při současné neexistenci jiných okolností zvyšujících stupeň nebezpečnosti činu pro společnost lze učinit závěr, že není splněna materiální podmínka trestnosti činu ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 01.09.1998

Spisová značka: 3 Tz 76/98

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Nebezpečnost činu pro společnost

Předpisy: 140/1961 Sb. § 3 odst. 2 140/1961 Sb. § 247 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 25

I. Jestliže v době rozhodování soudu o trestném činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. je dřívější odsouzení pachatele, které je formálním znakem tohoto činu, již zhlazeno nebo o něm z jiného důvodu platí fikce neodsouzení, pak toto odsouzení nemůže naplnit zákonem požadovaný znak zpětnosti, byť v době spáchání činu ještě zhlazeno nebylo, ani o něm neplatila fikce neodsouzení.

II. U trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) až e) tr. zák. není výše způsobené škody jeho zákonným znakem. To však neznamená, že hodnota pachatelem odcizené věci je zcela bezvýznamná pro posouzení trestnosti takového činu. Při zjištění zanedbatelné hodnoty odcizené věci a při současné neexistenci jiných okolností zvyšujících stupeň nebezpečnosti činu pro společnost lze učinit závěr, že není splněna materiální podmínka trestnosti činu ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. 9. 1998 sp. zn. [3 Tz 76/98](#))

Nejvyšší soud zrušil k stížnosti pro porušení zákona rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 16.

9. 1997 sp zn. 6 T 51/96 a tomuto soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 16. 9. 1997 sp zn. 6 T 51/96 byl obviněný V. S. uznán vinným pokusem trestného činu krádeže podle § 8 odst. 1 a § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., neboť ačkoliv byl trestním příkazem Okresního soudu v Ostravě ze dne 12. 4. 1995 sp. zn. 6 T 56/95, který nabyl právní moci dne 31. 8. 1995, odsouzen pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu dvanáct měsíců, dne 4. 2. 1996 v O. v samoobslužné prodejně potravin vzal z chladicího boxu krabici pomazánkového másla v hodnotě 18,20 Kč a uschoval ji v kapse své bundy s úmyslem toto zboží ke škodě majitele prodejny J. K. odcizit, což se mu však nepodařilo, neboť byl přistižen obsluhujícím personálem.

Při takto formulovaném výroku o vině uložil okresní soud obviněnému za uvedený pokus trestného činu trest odnětí svobody v trvání čtyř měsíců (§ 247 odst. 1 tr. zák.), jehož výkon podmíněně odložil na osmnáctiměsíční zkušební dobu (§ 58 odst. 1 písm. a/, § 59 odst. 1 tr. zák.).

Dnem vyhlášení, tj. 16. 9. 1997, nabyl tento rozsudek, jenž neobsahuje odůvodnění (§ 314d odst. 2 tr. ř.), také právní moci.

Dne 22. 6. 1998 podala proti němu ministryně spravedlnosti stížnost pro porušení zákona, a to ve prospěch obviněného.

Ministryně spravedlnosti ve svém mimořádném opravném prostředku namítla, že Okresní soud v Ostravě při svém rozhodování přehlédl, že v době vynesení napadeného rozsudku se na obviněného V. S. podle § 60 odst. 3, 4 tr. zák. hledělo, jako by ve věci téhož okresního soudu sp. zn. 6 T 56/95 odsouzen nebyl, neboť jednoletá zkušební doba podmíněného odsouzení v této věci uplynula 31. 8. 1996, a nebylo vinou obviněného, že soud do roka od jejího uplynutí (tj. do 31. 8. 1997) neučinil rozhodnutí podle § 60 odst. 1 tr. zák. V době vyhlášení napadeného rozsudku tedy zmíněné dřívější odsouzení obviněného nemohlo splňovat podmínku "odsouzení v předchozích třech letech", která je obligatorním znakem alternativní skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. (resp. jako pokusu podle § 8 odst. 1, § 247 odst. 1 písm. e/ tr. zák.).

I kdyby však tento znak recidivy jako znak skutkové podstaty trestného činu neodpadl, pak hodnota věci, o jejíž odcizení se obviněný pokusil (18,20 Kč), je tak nízká, že bylo třeba zkoumat, zda je naplněna materiální stránka trestného činu, tj. zda stupeň společenské nebezpečnosti tohoto činu není nepatrný ve smyslu § 3 odst. 2 tr. zák.

Ministryně spravedlnosti proto ve svém mimořádném opravném prostředku navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozsudkem Okresního soudu v Ostravě byl v neprospěch obviněného porušen zákon, tento rozsudek aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil, a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Když Nejvyšší soud podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona je důvodná.

V řízení, jež napadenému rozsudku předcházelo, byla respektována všechna ustanovení zabezpečující objasnění věci a uplatnění práva obhajoby. Ta část skutkového zjištění Okresního soudu v Ostravě, že obviněný V. S. se v době a na místě uvedených v napadeném rozsudku pokusil o odcizení jedné krabice pomazánkového másla v hodnotě 18,20 Kč, je opřena o jednoznačné dokazování a odpovídá objektivní realitě.

Ministryně spravedlnosti však ve svém mimořádném opravném prostředku správně upozornila, že podmínku recidivy ve smyslu ustanovení § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. je třeba hodnotit ex nunc, tj. v době rozhodování o vině. Důvodná je i její další připomínka, že trestní příkaz Okresního soudu v Ostravě ze dne 12. 4. 1995 sp. zn. 6 T 56/95 (jímž byl obviněný V. S. odsouzen pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a/ tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na jednoletou zkušební dobu) nabyl právní moci dne 31. 8. 1995, takže stanovená lhůta podmíněného odsouzení uplynula dne 31. 8. 1996. Ve lhůtě dalšího jednoho roku, tedy do 31. 8. 1997, byl tento okresní soud povinen učinit některé z rozhodnutí podle § 60 odst. 1 tr. zák., tj. rozhodnout buď o nařízení původně podmíněně uloženého trestu odnětí svobody, anebo o osvědčení obviněného. Protože však, jak je z uvedeného spisu patrné, v uvedené době takto nerozhodl, má se podle § 60 odst. 3 tr. zák. od 1. 9. 1997 zato, jako by se obviněný V. S. ve zkušební lhůtě tohoto podmíněného odsouzení osvědčil. V době rozhodování Okresního soudu v Ostravě ve věci 6 T 51/96- 16. 9. 1997 - tedy obviněnému V. S. svědčila pro tento dřívější trestný čin fikce neodsouzení podle § 60 odst. 4 tr. zák. a okresní soud jej proto neměl uznat vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. (resp. jeho pokusu), jehož nenahraditelným zákonným znakem je právě pachatelova recidiva pro takový trestný čin. Zákonným důsledkem vzniku fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen (kupř. § 60 odst. 4, § 70 odst. 1 tr. zák.), je, že přestávají existovat právní účinky, které trestní zákon s odsouzením spojuje. Z podstaty fikce neodsouzení vyplývá, že okamžikem jejího vzniku přímo ze zákona již nelze k dřívějšímu odsouzení přihlížet jako k zákonné podmínce trestní odpovědnosti pachatele spočívající v jeho dřívějším odsouzení. Trestní zákon v těchto případech nepřipouští, aby s odsouzením, které jako formální skutečnost již neexistuje, byly spojovány takové právní důsledky.

Konečně případné je také upozornění ministryně spravedlnosti na velmi nízkou hodnotu věci, o jejíž odcizení se obviněný V. S. pokusil a která po materiální stránce (§ 3 odst. 2 tr. zák.) nedovolovala, aby stíhaný čin byl posuzován jako trestný čin, resp. jako pokus i za situace, že by vzpomenutý zákonný znak recidivy byl splněn. Ustanovení § 247 odst. 1 tr. zák. o trestném činu krádeže je alternativní skutkovou podstatou, přičemž typová společenská nebezpečnost všech alternativ trestného jednání uvedených pod písmeny a) - e) tohoto paragrafu je zásadně shodná. Jestliže však např. alternativa sub a) předpokládá způsobení "škody nikoli nepatrné", tj. podle § 89 odst. 14 tr. zák. a nařízení vlády ČSFR č. 464/1991 Sb. nejméně 2000 Kč, pak při neexistenci dalších okolností podstatně podle § 3 odst. 4 tr. zák. zvyšujících stupeň nebezpečnosti spáchaného činu (v posuzovaném případě byl čin spáchán jednoduchým způsobem v samoobsluze obviněným, který není výrazněji narušen) se jeví jako nepřiměřené, aby za typově stejný trestný čin byl považován pokus o odcizení zboží v hodnotě nižší než jedna setina uvedené částky. I u majetkových trestných činů, u nichž je dolní hranice způsobené škody nahrazena pachatelovou recidivou (jako je ustanovení § 247 odst. 1 písm. e/ tr. zák.), hraje roli nejen osoba obviněného, nýbrž i objektivní závažnost jím spáchaného činu.

I z tohoto důvodu, tedy pro nepatrný stupeň společenské nebezpečnosti posuzovaného činu (§ 3 odst. 2 tr. zák.), proto nemělo být v této věci obviněného V. S. nařizováno hlavní líčení, ale samosoudkyně Okresního soudu v Ostravě měla podanou obžalobu přezkoumat a podle § 314c odst. 1 písm. a), § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. z důvodu § 171 odst. 1 písm. a) tr. ř. postoupit věc jako přestupek příslušnému správnímu orgánu.

Primárně však toto rozhodnutí o postoupení věci bylo odůvodněno neexistencí zmíněného formálního znaku trestného činu - recidivy, o němž byl podán výklad v předchozím textu.

Nejvyššímu soudu proto nezbylo, než z výše uvedených důvodů podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovit, že napadeným rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 16. 9. 1997 sp. zn. 6 T 51/96 byl v neprospěch obviněného V. S. porušen zákon v ustanovení § 60 odst. 3, 4 tr. zák. o důsledcích absence rozhodnutí o dalším osudu podmíněného odsouzení po uplynutí zákonných lhůt a v

ustanovení § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. o trestném činu krádeže, jímž byl tento obviněný neprávem uznán vinným.

Nutným důsledkem tohoto výroku bylo, že Nejvyšší soud napadený rozsudek Okresního soudu v Ostravě podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil. Současně zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Dále pak Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.